

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ІНФРАСТРУКТУРА РИНКУ

Електронний науково-практичний журнал

Випуск 15

**Одеса
2018**

Головний редактор:

Шапошников Костянтин Сергійович – доктор економічних наук, професор.

Заступник головного редактора:

Маргасова Вікторія Геннадіївна – доктор економічних наук, професор.

Відповідальний секретар:

Логвиновський Єгор Ігорович – кандидат економічних наук.

Члени редколегії видання:

Барна Марта Юріївна – доктор економічних наук, доцент.

Верхоглядова Наталія Ігорівна – доктор економічних наук, професор.

Войт Сергій Миколайович – доктор економічних наук.

Гавкалова Наталія Леонідівна – доктор економічних наук, професор.

Гулей Анатолій Іванович – доктор економічних наук.

Князева Олена Альбертівна – доктор економічних наук, професор.

Коваленко Олена Валеріївна – доктор економічних наук, професор.

Кузьминчук Наталія Валеріївна – доктор економічних наук, професор.

Миронова Лариса Геннадіївна – доктор економічних наук.

Скірко Юрій Іванович – доктор економічних наук, професор.

Скидан Олег Васильович – доктор економічних наук, професор.

Шмиголь Надія Миколаївна – доктор економічних наук, професор.

Ліна Пілелієне – Ph.D., професор економіки.

Натія Гоголаурі – доктор економічних наук, професор.

Анджей Паулік – доктор економіки хабілітований, професор.

Катерина Нацвлішвілі – доктор економічних наук, професор.

Алієв Шафа Тифліс огли – доктор економічних наук, професор.

Електронна сторінка видання – www.market-infr.od.ua

Видання входить до «Переліку електронних фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» на підставі Наказу МОН України від 7 жовтня 2016 року № 1222

**Рекомендовано до поширення через мережу Internet
Вченою радою Причорноморського науково-дослідного інституту
економіки та інновацій (протокол № 1 от 29.01.2018 року)**

Наукове видання

ІНФРАСТРУКТУРА РИНКУ

Електронний науково-практичний журнал

Випуск 15

Коректура • *Н. Ігнатова*

Комп'ютерна верстка • *В. Удовиченко*

Засновник видання:

ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій»

Адреса редакції: вул. Сегедська 18, кабінет 432,

м. Одеса, Україна, 65009

Телефон: +38 (048) 709-38-69

Веб-сайт журналу: www.market-infr.od.ua

E-mail редакції: journal@market-infr.od.ua

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Катан Л.І. РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ЕФЕКТИВНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ У СВІТОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР.....	3
Малишевська О.О. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ.....	8
Пономаренко І.В. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МОЛОДІЖНОГО РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС.....	14

РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Пішенін І.К. ТРАНСПОРТНИЙ РИНОК ЯК ФУНКЦІОНАЛ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ.....	19
Проскуріна М.О. КІНОІНДУСТРІЯ ЯК СФЕРА ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	23
Шелеметьєва Т.В. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ: НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	30

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Балковська В.В., Гринів Д.В. ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	36
Віхляєва Н.В. АЛГОРИТМ ПОБУДОВИ КОГНІТИВНОЇ КАРТИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЕНЕРГОГЕНЕРУЮЧОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	42
Геєць І.О., Боравльов Д.В. СУЧАСНИЙ СТАН АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ ТА ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЦІЛЕЙ РОЗВИТКУ АЕРОПОРТІВ УКРАЇНИ.....	50
Геселева Н.В., Пономаренко Д.Г. ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	57
Гребенюк Г.М. КОМПЕТЕНЦІЇ В УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ.....	64
Гудзь О.Є., Захаренко Д.С. КРИТЕРІАЛЬНИЙ БАЗИС ОЦІНКИ УПРАВЛІННЯ КЛІЄНТООРІЄНТОВАНОСТЮ ПІДПРИЄМСТВ.....	73
Ігнашкіна Т.Б., Романовський І.Г., Губаренко Л.М. ПРОБЛЕМАТИКА ОЦІНЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	80
Іщенко Н.М., Олійник О.М. КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: АНАЛІЗ ФАКТОРІВ, ЩО ФОРМУЮТЬ РЕЗЕРВИ ЇЇ ЗРОСТАННЯ.....	89
Воронько-Невідніча Т.В., Козленя К.О., Баруздин А.А. ОСОБЛИВОСТІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЛИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	96
Коцько Т.А., Шеховцова І.А., Жарук О.В. РЕАЛІЗАЦІЯ МАРКЕТИНГОВО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РЕСУРСНИХ ОБМЕЖЕНЬ.....	102
Манаєнко І.М., Кравець А.І. ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА ДОСВІД ЄС.....	109
Пахуча Е.В., Скрипань В.А. МЕХАНІЗМ СТАЛОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	116
Петков О.І. МЕТОДИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ.....	122
Фалович В.А. ІНВЕСТИВАННЯ У ВІДНОСИНИ ЛАНЦЮГА ПОСТАВОК В КОНЦЕПЦІЇ «ІНДУСТРІЯ 4.0».....	127

Ярмолюк О.Я., Клівода Д.С. ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ЕЛЕКТРОННОГО МАРКЕТИНГУ В МАРКЕТИНГУ ТЕРИТОРІЙ.....	137
РОЗДІЛ 4. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА	
Федірець О.В., Ярмола В.Ю., Московець С.В. ПЕРСПЕКТИВИ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	142
РОЗДІЛ 5. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА	
Приятельчук О.А. ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄДИНОЇ КОНЦЕПЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЄС.....	147
РОЗДІЛ 6. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ	
Борисюк І.О., Цибульська А.С. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РИНКУ ЛІЗИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	153
Мирончук В.М., Чубар Ю.К. ПРОГНОЗУВАННЯ ІНФЛЯЦІЇ В УКРАЇНІ: БАГАТОФАКТОРНА ЕКОНОМЕТРИЧНА МОДЕЛЬ.....	161
Нетудихата К.Л. ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ.....	167
РОЗДІЛ 7. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ	
Атамас П.Й., Ковальова К.О. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ЗА П(С)БО 10.....	174
Селіванова Н.М., Міняйлик В.В. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ОБЛІКОВОГО АПАРАТУ.....	180
Федоришина Л.І. КРИТЕРІЇ І ВИДИ АНАЛІЗУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	186
РОЗДІЛ 8. СТАТИСТИКА	
Кузьмінська Н.Л., Ліндаєв Д.В. СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ОСНОВНИХ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	193
РОЗДІЛ 9. МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ	
Гуржій Н.М., Воробйов К.С. ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ SCRUM В ПРАКТИКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	200
Полотай О.І. ПОБУДОВА ТА ОЦІНКА ПРОГНОЗУ ПОКАЗНИКІВ ІННОВАЦІЙНОГО СЕГМЕНТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	209
Фесенко В.Ю., Бондарєва Т.І. МЕТОД МОДЕЛЮВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У ПРОЕКТІ РОЗРОБЛЕННЯ ПРОГРАМИ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	216

CONTENTS

SECTION 1. WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Katan L.I. THE DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF ECONOMY AS AN IMPORTANT FACTOR FOR EFFECTIVE INTEGRATION INTO THE WORLD ECONOMIC SPACE.....	3
Malyshevs'ka O.O. MAIN PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF FOREIGN TRADE IN UKRAINE.....	8
Ponomarenko I.V. COMPARATIVE ANALYSIS OF THE YOUTH LABOR MARKET IN UKRAINE AND EU COUNTRIES.....	14

SECTION 2. ECONOMY AND OPERATION OF NATIONAL ECONOMY

Pishenin I.K. TRANSPORT MARKET AS THE FUNCTIONAL STATE OF THE ECONOMY OF THE STATE.....	19
Proskurina M.O. FILM INDUSTRY AS A SPHERE OF ECONOMIC ACTIVITY.....	23
Shelemetieva T.V. TOURIST-RECREATIONAL POTENTIAL AS THE BASIS OF TOURISM DEVELOPMENT: THE SCIENTIFIC-THEORETICAL ASPECT.....	30

SECTION 3. ECONOMY AND ENTERPRISE MANAGEMENT

Balkovskaya V.V., Griniv D.V. FORMATION OF THE ENTERPRISE STRATEGIC MANAGEMENT PROGRAM.....	36
Vikhliaeva N.V. THE ALGORITHM FOR CONSTRUCTING COGNITIVE MAPS OF FORMATION OF INNOVATION POTENTIAL OF THE POWER-GENERATING ENTERPRISES.....	42
Heiets I.O., Boravlov D.V. CURRENT SITUATION ON THE AIR TRANSPORTATION MARKET AND THE FORMATION OF THE STRATEGIC AIMS OF THE DEVELOPMENT OF AIRPORTS IN UKRAINE.....	50
Geseleva N.V. Ponomarenko D.G. APPROACHES TO EVALUATE COMPETITIVENESS OF ENTERPRISES.....	57
Hrebeniuk H.M. COMPETENCES IN MANAGEMENT OF LABOR POTENTIAL DEVELOPMENT OF RAILWAY TRANSPORT ENTERPRISES.....	64
Gudz O.E., Zaharenko D.S. CRITERION BASE OF ESTIMATION OF MANAGEMENT OF CLIENT-ORIENTATION OF ENTERPRISES.....	73
Ihnashkina T.B., Romanovskyi I.G., Hubarenko L.M. PROBLEMATIC ISSUES OF EVALUATION OF SOCIAL AND LABOR POTENTIAL OF INDUSTRIAL ENTERPRISE.....	80
Ischenko N.M., Olijnyk O.M. CREDITWORTHINESS OF THE AGRICULTURAL ENTERPRISES: ANALYSIS OF FACTORS THAT CREATES A RESERVE FOR ITS GROWTH.....	89
Voron'ko-Nevidnicha T.V., Kozlenya K.O., Baruzdin A.A. FEATURES OF COMPETITIVENESS OF SMALL AGRARIAN ENTERPRISES OF POLTAVA REGION.....	96
Kotsko T.A., Shehovtsova I.A., Zharuk O.V. THE IMPLEMENTATION OF THE MARKETING-ORIENTED APPROACH TO MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE DEVELOPMENT UNDER THE CONDITIONS OF RESTRICTED RESOURCES.....	102
Manaenko I.M., Kravets' A.I. FINANCING OF INNOVATIVE ACTIVITY OF ENTERPRISES: UKRAINIAN REALITIES AND EUROPEAN EXPERIENCE.....	109
Pakhucha E.V., Skrypan V.A. MECHANISMS OF SUSTAINABLE ACTIVITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES.....	116
Petkov O.I. METHODS OF ASSESSMENT OF THE EFFECT OF MACROECONOMIC FACTORS ON THE ACTIVITY OF ENTERPRISES.....	122
Falovych V.A. INVESTMENT IN SUPPLY CHAIN RELATIONSHIPS IN THE CONCEPT OF INDUSTRY 4.0.....	127

Yarmoliuk O.Y., Klivoda D.S. USE OF ELECTRONIC MARKETING IN MARKETING TERRITORIES.....	137
SECTION 4. DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE POTENTIAL AND REGIONAL ECONOMY	
Fedirets' O.V., Yarmola V.Yu., Moskovets' S.V. PROSPECTS OF GREEN TOURISM IN POLTAVA REGION.....	142
SECTION 5. DEMOGRAPHY, LABOR ECONOMY, SOCIAL ECONOMY AND POLITICS	
Pryjatel'chuk O.A. CHALLENGES AND THREATS OF IMPLEMENTING THE GENERAL CONCEPT OF EU SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT.....	147
SECTION 6. MONEY, FINANCES AND CREDIT	
Borysiuk I.O., Tsybul'ska A.S. ANALYSIS OF THE LEASING SERVICES MARKET IN UKRAINE.....	153
Myronchuk V.M., Chubar Yu.K. FORECASTING INFLATION IN UKRAINE: MULTIPLE FACTOR ECONOMETRIC MODEL.....	161
Netudyhata K.L. FINANCIAL STABILITY OF THE UKRAINIAN MACHINE-BUILDING ENTERPRISES AT THE CURRENT STAGE OF ECONOMIC DEVELOPMENT.....	167
SECTION 7. ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT	
Atamas P.Y., Kovaleva K.O. FEATURES OF ACCOUNT OF CALCULATIONS WITH DEBATERS FOR SAS 10.....	174
Selivanova N.M., Miniaijlyk V.V. ORGANIZATION OF OPERATING ACCOUNTING.....	180
Fedorishina L.I. CRITERIA AND ANALYZES OF COMMERCIAL BANK.....	186
SECTION 8. STATISTICS	
Kuz'minska N.L., Lindaev D.V. STATISTICAL ANALYSIS OF DYNAMICS OF MAIN MACROECONOMIC INDICATORS OF THE ECONOMY OF UKRAINE.....	193
SECTION 9. MATHEMATICAL METHODS, MODELS AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN ECONOMY	
Hurzhi N.M., Vorobjov K.S. PROSPECTS OF IMPLEMENTING A FLEXIBLE SCRUM PROJECT MANAGEMENT METHODOLOGY IN THE PRACTICE OF DOMESTIC ENTERPRISES.....	200
Polotaj O.I. BUILDING AND EVALUATION OF PROGNOSIS OF INDICATORS OF INNOVATIVE SEGMENT OF ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE.....	209
Fesenko V.Y., Bondarieva T.I. METHOD OF BUSINESS PROCESSES MODELING IN THE PROJECT OF THE DEVELOPMENT OF THE STAFF MOTIVATION PROGRAM AT THE ENTERPRISE.....	216

КРИТЕРІЇ І ВИДИ АНАЛІЗУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

CRITERIA AND ANALYZES OF COMMERCIAL BANK

У статті розглянуто порівняльний аналіз діяльності банку. Він має за мету за допомогою порівняння великого переліку показників банку за певний проміжок часу або кількох банків між собою скласти об'єктивну оцінку фінансового стану банку. Дані порівняльного аналізу дають змогу відстежувати діяльність банку у динаміці, а також робити прогнози щодо фінансового стану банку в майбутньому. Особлива увага під час аналізування банківської діяльності приділяється балансу банку. Здійснюючи аналіз банківської діяльності України в теперішніх умовах, комерційні банки як головні інституційні учасники будуть покращувати свою діяльність і функціонування, минаючи кризові явища.

Ключові слова: аналіз, банк, банківська діяльність, баланс, ліквідність, фінансовий сектор, коефіцієнти, фінансовий ринок.

В статье рассмотрен сравнительный анализ деятельности банка. Он имеет целью с помощью сравнения большого перечня показателей банка за определенный промежуток времени или нескольких банков между собой составить объективную оценку финансового состояния банка. Данные сравнительного анализа позволяют отслеживать деятельность банка в динамике, а также делать прогнозы относительно финансового состояния банка в будущем.

Особое внимание при анализе банковской деятельности уделяется балансу банка. Осуществляя анализ банковской деятельности Украины в нынешних условиях, коммерческие банки как главные институциональные участники будут улучшать свою деятельность и функционирование, минуя кризисные явления.

Ключевые слова: анализ, банк, банковская деятельность, баланс, ликвидность, финансовый сектор, коэффициенты, финансовый рынок.

The article deals with the comparative analysis of the bank's activities. It seeks to make an objective assessment of the financial condition of a bank by comparing a large list of bank indicators over a certain period of time or with several banks among themselves. The data of the comparative analysis allow monitoring the dynamics of the bank, as well as making forecasts regarding the financial condition of the bank in the future. Particular attention in the analysis of banking activities is due to the balance sheet of the bank. In carrying out an analysis of banking activities in Ukraine under present conditions, commercial banks as the main institutional participants will improve their activity and functioning by overcoming the crisis phenomena.

Key words: analysis, bank, banking, balance, liquidity, financial sector, coefficients, financial market.

УДК 336.7

Федоришина Л.І.

к. і. н., доцент кафедри аналізу та статистики
Вінницький національний аграрний університет

Постановка проблеми. За сучасних умов кризи діяльність банківського сектору потребує аналізу для нормального функціонування фінансової системи України. Тільки через якісний аналіз банківської діяльності можна здійснити реструктуризацію фінансової системи, якої так потребує Україна. Взагалі надійний та розвинений банківський сектор відіграє надзвичайно важливу роль у стабілізації фінансів країни.

В сучасних умовах функціонування аналіз банківської діяльності набуває все більшої популярності. Система комерційних банків охоплює усі сфери фінансової системи України, а саме виробництво, розподіл, обмін і споживання, і є невід'ємною складовою діяльності як фізичних, так і юридичних осіб.

Значення аналізу діяльності банків на фінансовому ринку визначається їхніми можливостями залучати тимчасово вільні кошти та спроможністю ефективно використовувати акумульовані ресурси для задоволення фінансових потреб реального фінансового сектору, тому виникає необхідність дослідження аналізу діяльності банків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних проблем аналізу банківської діяльності присвячені праці таких учених, як Ю. Алескерова [1], Р. Гриценко [2], О. Барановський [3], Д. Артеменко [4], В. Рудан [5], В. Гайдук [6].

Постановка завдання. Метою статті є дослідження аналізу банківської діяльності у сучасних умовах, особливо на теренах України.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Для проведення аналізу діяльності банківської установи потрібно розпочати з балансу. З огляду на періодичність проведення аналіз балансу класифікується таким чином:

- щоденний;
- щотижневий;
- місячний;
- квартальний;
- річний.

Залежно від спектру питань, які вивчаються, аналіз поділяється на:

- повний, тобто коли вивчаються всі сторони діяльності банку, як зовнішні, так і внутрішні його зв'язки;
- тематичний, тобто коли вивчається лише вузьке коло питань, які дають змогу виявити можливості покращення окремих сторін діяльності комерційного банку.

З огляду на мету і характер досліджень розрізняють:

- попередній аналіз, який застосовується під час оцінювання стану рахунків для виявлення можливостей здійснення комерційним банком будь-яких операцій;
- оперативний аналіз, що проводиться по ходу поточної роботи банку для оцінки дотримання нормативів ліквідності та інших показників, вжиття термінових заходів, які забезпечують їх виконання, а також отримання достатнього прибутку;

– кінцевий/послідуючий/аналіз, що застосовується для визначення ефективності діяльності комерційного банку за період, який розглядається, і для виявлення резервів підвищення доходності;

– перспективний аналіз, що застосовується для прогнозування очікуваних результатів в майбутньому періоді, а також визначення інших спрямувань грошово-кредитної політики.

Залежно від об'єкта дослідження аналіз балансу поділяється на такі види.

1) Функціональний, тобто той, який дає змогу виявити спеціалізацію діяльності комерційного банку, його місце в системі взаємовідносин банків, можливості, форми та перспективи взаємодії з іншими контрагентами системи, а також провести оцінювання ефективності і доцільності виконуваних банком функцій.

Дослідження проводиться на основі загальної суми балансу, співвідношень розмірів депозитів і кредитів, власних і залучених коштів, а також долі міжбанківських операцій в загальному обсягу ресурсів та їх вкладень. Питома вага тієї чи іншої операції, яка проводиться банком, в загальній сумі балансу характеризує її значимість для банку.

В результаті функціонального аналізу виявляються можливості підвищення прибутковості та ліквідності банківських операцій шляхом виключення неефективних і пошуку більш прогресивних способів виконання необхідних операцій.

2) Структурний аналіз проводиться по видах банківських операцій. За допомогою цього аналізу визначають склад і питому вагу економічних контрагентів по активних і пасивних операціях, а також структуру доходів, витрат і прибутку банку.

3) Операційно-вартісний аналіз поглиблює дослідження доходності банку і дає уявлення про вартість і рентабельність чи збитковість конкретних операцій. Він дає змогу оцінити значення кожного виду операцій у формуванні прибутку банку і виробити основні спрямування депозитно-позичкової політики по відношенню до конкретних контрагентів з метою максимізації доходу.

Народногосподарський аналіз балансу дає змогу визначити масштабність активно-пасивних операцій і банківського прибутку, а також ступінь участі комерційного банку чи групи банків у формуванні грошової маси і кредитного фонду країни.

Аналіз масштабності активно-пасивних операцій проводиться шляхом зіставлення масштабів конкретних видів операцій із середнім рівнем чи абсолютними значеннями аналогічних показників по банківській системі загалом.

Економічний аналіз діяльності комерційного банку складається з трьох основних частин:

- аналізу балансу;
- аналізу форм звітності;
- порівняльний аналіз.

Основними завданнями аналізу діяльності комерційного банку є:

– визначення джерел, якості і стійкості банківських доходів;

– дотримання всіх вимог щодо ліквідності;

– підтримання стану адекватності і достатності капіталу.

Аналіз прибутковості, ліквідності і достатності капіталу банку дає змогу оцінити ефективність управління, отже, визначити здатність банку конкурувати на ринку банківських послуг, а також оцінити вплив макрофінансової політики на діяльність банківської системи. Аналіз фінансової звітності – це процес, який має за мету визначити оцінку поточного і минулого фінансового стану банку та основних результатів його діяльності.

При цьому першочерговою метою аналізу є визначення узагальнюючих оцінок і прогнозу майбутніх результатів діяльності банку. Під час аналізування застосовуються квартальні або річні дані щодо прибутків та збитків, підраховуються середні показники ключових категорій балансового звіту за період, що покривається цими даними, а також обчислюються:

– стан надходжень (через прибуток на середні активи та на капітал);

– коефіцієнти приросту ключових показників (позик, депозитів та капіталу) персоналу;

– продуктивність роботи персоналу, що вимірюється через дохід на працівника та окупність витрат на утримання персоналу;

– середні процентні ставки, отримані та сплачені;

– вартість посередництва.

Цей підхід поєднує дані балансового звіту та звіту про фінансові результати для вироблення ключових індикаторів (коефіцієнтів) діяльності, що не залежать від розміру банку, отже, можуть прямо зіставлятися з іншими банками та між собою впродовж певного періоду часу.

Оскільки доходи та видатки аналізуються стосовно середніх активів та зобов'язань за період звіту про фінансові результати, то можуть порівнюватися періоди часу з різною тривалістю. Звісно, таке порівняння може бути зроблене лише в тому разі, якщо установа не зазнає сезонних змін, як це відбувається з банками, які обслуговують сільськогосподарські підприємства.

Усі управлінські рішення та зовнішні обмеження мають вплив на коефіцієнти доходу на активи та доходу на капітал (визначених вище), що є двома найважливішими вимірами здатності банку генерувати власний капітал для забезпечення зростання та подолання економічних труднощів.

Аналіз балансового звіту. Основою для аналізу діяльності банку є балансовий звіт, в якому активи відображаються ліворуч, а зобов'язання та капітал (пасиви) – праворуч. Активи і пасиви подаються у балансовому звіті у порядку зменшення їх ліквідності.

Табл. 2 наводить приклад балансового звіту за згрупованими статтями.

Основні показники для аналізу діяльності комерційного банку

Стан надходжень	Дохід на середні активи. Дохід на капітал.
Номінальний коефіцієнт приросту (чого?)	Позик та лізингу, клієнтських депозитів, капіталу, персоналу.
Реальні ставки приросту (чого?)	Індексу споживчих цін, ставки інфляції. позик та лізингу, клієнтських депозитів, капіталу.
Продуктивність роботи персоналу (чого?)	Надходження / середньої кількості персоналу (*100), окупності витрат на утримання персоналу.
Номінальні процентні ставки (які?)	Середня отримана ставка, ліквідні активи, позики кредитним установам, клієнтські позики, ринкові боргові цінні папери, середня сплачена ставка, суми, сплачені кредитним установам, депозити термінові та до запитання, ощадні депозити, спред.
Реальні процентні ставки (які?)	Середні отримані ставки, середні сплачені ставки.
Вартість посередництва (% активів, яких?)	Витрати на утримання персоналу, витрати на утримання приміщення, податки та ліцензування, знос та амортизація, інші управлінські витрати, забезпечення під збитки за позиками та списання.
Загальна вартість посередництва (якого?)	Податки на доходи, створення капіталу.

Таблиця 2

Балансовий звіт комерційного банку

Активи	Зобов'язання
Валюта, монети та банківські метали	Коррахунки банків
Дорожні чеки	Депозити та кредити банків
Кошти на коррахунках в НБУ	Кредити, отримані від НБУ
Інші кошти в НБУ	Кошти до запитання клієнтів
Кошти на коррахунках в інших банках	Строкові депозити клієнтів
Депозити та кредити в інших банках	Цінні папери власного боргу
Резерв під депозити та кредити в інших банках	Кредити, отримані від міжнародних фінансових організацій
Нетто депозитів та кредитів в інших банках	Субординована заборгованість
Цінні папери в портфелі банку на продаж	Інші зобов'язання
Резерв під знецінення ЦП на продаж	Сукупні зобов'язання
Нетто ЦП в портфелі банку на продаж	Капітал
Цінні папери в портфелі банку на інвестиції	Статутний капітал
Резерв під знецінення ЦП на інвестиції	Сплачений статутний капітал банку
Нетто ЦП на інвестиції	Несплачений статутний капітал банку
Кредити та фінансовий лізинг, надані клієнтам	Недорозподілені прибутки та резерви
Резерв під кредити та фінансовий лізинг клієнтам	Сукупний капітал
Нетто кредитів та фінансового лізингу клієнтам	
Інвестиції капіталу в асоційовані компанії	
Інвестиції капіталу в дочірні компанії	
Нематеріальні активи, зношення нематеріальних активів	
Нетто нематеріальних активів	
Матеріальні активи	
Зношення матеріальних активів	
Нетто матеріальних активів	
Інші активи	
Резерв під можливі втрати за сумнівною дебіторською заборгованістю банку	
Нетто інших активів	
Сукупні активи	Сукупні зобов'язання і капітал

Форма балансу концентрує увагу на типах активів та пасивів. Підхід до аналізу полягає в розмежуванні депозитів на депозити до запитання, термінові та ощадні. Вважається, що депозити до запитання пов'язані з проведенням розрахунків, через що вони досить стабільні та нечутливі до процентної ставки. Термінові депозити переважно складаються з чутливих до процентної ставки «придбаних» депозитів корпорацій та фізичних осіб. Ощадні рахунки становлять досить стабільні заощадження загальної громадськості.

Тенденція сплачувати проценти за рахунками до запитання руйнує традиційні кордони між цими типами рахунків, їх відносною ціною та стабільністю. Позики та депозити класифікуються не тільки за строком погашення, що в балансі в будь-якому разі викривлений, оскільки ті строки погашення, які показані в балансі щодо кредитів та депозитів, взагалі відображають первинну, початкову тривалість, а не період часу, що залишився до погашення.

Однак деякі системи звітності не вимагають таких додаткових підпорядкованих звітів і приходять до компромісу, показуючи активи та пасиви за строками, що залишилися до їх погашення, втрачаючи інформацію про інструменти та їх цілі.

Позабалансові статті – зобов'язання, прийняті банком від імені свого клієнта, що можуть змусити банк виділити кошти (можливо, видати позику в разі відсутності грошей у клієнта), становлять кредитний ризик установи, через що додаються до активів, зважених на ризик під час підрахунку достатності капіталу.

Основні види аналізу балансу банку. Аналіз структури дає змогу оцінювати зміни структури активів та пасивів протягом часу, проводити зіставлення з такими установами. Такий формат, крім того, відображає ті банківські операції, або які банк не проводить, або про які звітує неадекватно.

Коефіцієнтний аналіз балансового звіту проводиться з використанням трьох основних коефіцієнтів.

1) Коефіцієнт ліквідних активів. Це коефіцієнт виміру ліквідності, який обчислюється шляхом додання до готівки та прирівняних до неї коштів міжбанківських активів за мінусом міжбанківських пасивів та позичок від центрального банку. Він також може розраховуватися як відсоток до загальних (або робочих) активів.

2) Коефіцієнт співвідношення позик та депозитів. Цей коефіцієнт визначається сумою всіх активів з нормальним ризиком (дисконти, позики та авізо), поділених на основні депозити (включаючи депозити до запитання, термінові та ощадні депозити, за винятком короткотермінових депозитів грошового ринку та довготермінових запозичень).

Це співвідношення характеризує здатність банку залучати депозити від суспільства для підтримки своїх кредитних операцій та його можли-

вість давати в кредит ці депозити. Вищий коефіцієнт традиційно асоціюється з більш високим елементом ризику, оскільки він може відображати нижчу ліквідність та уразливість від дій кредиторів, негативні економічні умови чи наслідки впливу депозитів. Низький рівень співвідношення може відображати недостатні можливості кредитування або небажання прийняття наявного ризику під час надання позик.

«Нормальний» рівень залежить від країни, однак 70–80% може складати помірне співвідношення між ліквідністю (що вимагає меншого коефіцієнта) та доходністю (яка, звичайно, краща від більш високого коефіцієнта). Якщо у всій фінансовій системі показник перевищує 100%, то у промисловості можуть мати місце структурні проблеми (наприклад, під час рефінансування центральним банком торговельних операцій чи привілейованого кредитування).

3) Коефіцієнт достатності капіталу. Цей коефіцієнт подає «реальний» капітал як відсоток загальних активів, зважених на ризик. І капітал, і активи мають бути повністю очищені від відповідних забезпечень під збитки за позиками та нематеріальних активів.

Цей коефіцієнт показує межу захисту кредиторів та вкладників банку від непередбачених збитків, яких може зазнати банк у процесі своєї діяльності. Таким чином, це показник того, наскільки банк протистоїть економічним скрутам та складнощам. Цей коефіцієнт переглядається наглядовими органами та кредитними аналітиками як один із ключових показників економічного стану банку.

Повний підрахунок достатності капіталу включає зваження кожної категорії активів на коефіцієнт ризику, виключення з них нематеріальних активів і дебіторської заборгованості відповідних контрагентів та нематеріальних активів з активів та капіталу, а також додання потенційних зобов'язань до зважених на ризик активів.

Існують також інші коефіцієнти, що використовуються в різних випадках, але їхнє використання може призвести до зменшення віддачі.

Однак деяке «непродуктивне» використання є цілком нормальним, оскільки тоді, коли приміщення та обладнання не можуть прямо давати прибуток, вони необхідні для підтримання операційної діяльності банку. Крім того, вимоги резервування можуть призвести до того, що банк не матиме згоди використовувати деякі активи. Цей коефіцієнт не вимірює ефективність використання активів.

Співвідношення резервів під збитки за позиками та загальних позик характеризує якість банківського портфеля позик та покриття безнадійних боргів.

Кількість коефіцієнтів, що можуть бути використані під час аналізування фінансового стану,

Таблиця 3

Коефіцієнти для аналізу балансу комерційного банку

Ліквідні активи.
Робочі активи.
Загальні активи. Коефіцієнт співвідношення ліквідних і робочих активів (%).
Коефіцієнт співвідношення ліквідних і загальних активів (%).
Позики та лізинг клієнтам.
Депозити клієнтів.
Коефіцієнт позик до депозитів (%).
Активи, зважені на ризик.
Відкоригований капітал.
Коефіцієнт достатності капіталу (%).

обмежена лише кількістю рахунків балансового звіту та звіту про фінансові результати. Аналітики, законодавці, керівники банку та інвестори мають свої завдання щодо висвітлення специфічних аспектів стану банку. Табл. 3 показує найбільш поширені коефіцієнти фінансового стану. Ці коефіцієнти подають дані у відсотковому виразі протягом одного року, що може висвітлювати поточні тенденції, тому внутрішнє керівництво та наглядацькі органи повинні обчислювати коефіцієнти щоквартально чи щомісячно.

Коефіцієнти в межах одного року можуть бути перевернуті сезонними змінами, особливо тоді, коли банки здійснюють фінансування сільськогосподарських робіт або коли деякі накопичення можуть здійснюватися тільки один раз на рік чи на півроку. Таким чином, найкориснішим буде аналіз тенденцій за кілька років, що дає змогу відокремити вплив сезонних факторів на ключові коефіцієнти фінансового стану.

Коефіцієнти фінансового стану банку залежать від тих ринкових умов, за яких банку доводиться працювати, включаючи макрофінансову політику, розумні законодавчі акти та стандарти ведення бухгалтерського обліку, конкуренцію та практику ведення бізнесу. Коефіцієнтний аналіз може бути ускладнений змінами економічного циклу чи ринкових процентних ставок.

Зі стабілізацією ліквідності на ринку процентні ставки підуть вниз, причому депозитна ставка першою, а за нею піде кредитна ставка за встановленою тенденцією зниження. Надходження банку від різниці процентних ставок зменшуватимуться впродовж періоду зростання ставок та збільшуватимуться впродовж періоду зниження.

Порівняльний аналіз діяльності банку має за мету за допомогою порівняння великого переліку показників банку за певний проміжок часу або кількох банків між собою скласти об'єктивну оцінку фінансового стану банку. Дані порівняльного ана-

Таблиця 4

Основні коефіцієнти показників діяльності банку

Коефіцієнт	Процент*
Дохід на активи	1,00
Дохід на капітал	15,00
Чистий спред	1,25
Чиста процентна маржа	4,50
Дохід від плати за послуги	1,00
Чиста операційна маржа	6,50
Управлінські витрати	(% загальних активів)
Витрати на персонал 2.00	
Інші операційні витрати	1,50
Загальні операційні витрати	3,50
Витрати на забезпечення під збитки за позиками	0,50
Чистий дохід до оподаткування	2,00

* наведені коефіцієнти рекомендуються як оптимальні для банків США, Великої Британії та деяких інших країн

лізу дають змогу відстежувати діяльність банку в динаміці, а також робити прогнози щодо фінансового стану банку в майбутньому.

Під час порівняльного аналізування застосовують три види вихідних даних, які використовуються під час проведення аналізу фінансового стану банків, а саме:

- індивідуальні показники діяльності банку;
- середні показники по групі банків, до якої входить банк, що аналізується (або відхилення від середнього показника по групі);
- місце банку серед банків цієї групи за кожним показником.

Такий вид порівняльного аналізу дає можливість банку:

- порівнювати свої показники із середніми показниками своєї групи банків;
- бачити своє місце серед банків своєї групи;
- робити висновки щодо своєї діяльності в тій чи іншій галузі на ринку банківських послуг;
- прогнозувати фінансовий стан банку залежно від тих чи інших економічних обставин і своє місце серед інших банків.

Залежно від часового тренда така система дає змогу робити прогнозні розрахунки щодо діяльності банку в майбутньому.

Висновки з проведеного дослідження. Попри всі кризові явища, які торкнулися і банківської системи України, банки й надалі залишаються фінансовими посередниками у фінансовій системі України.

З урахуванням ризиків зовнішнього середовища банки здійснювали дуже обмежену кредитну діяльність. Кредитування реального фінансового сектору залишилося низьким.

У зобов'язаннях банків збільшується частка внутрішніх ресурсів населення та бізнесу. Але внутрішні джерела фондування короткострокові, що створює ризик ліквідності.

Нині спостерігається стабілізація роботи банківського сектору. Таким чином, здійснюючи аналіз банківської діяльності України в теперішніх умовах, комерційні банки як головні інституційні учасники будуть покращувати свою діяльність та функціонування, минаючи кризові явища.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Алескерова Ю., Нарожна І. Особливості кредитування сільськогосподарських підприємств. Стан, тенденції та перспективи розвитку аграрної економіки / за ред. О. Непочатенко. Умань: Видавець Сочінський, 2012. Ч. 1. С. 93–98.
2. Гриценко Р. Економічна безпека банківської системи України. Вісник Національного банку України. 2003. № 4. С. 27–28.
3. Барановський О. Банківська безпека: проблема виміру. Економічне прогнозування. 2006. № 1. С. 7–32.
4. Артеменко Д. Механізм забезпечення фінансової безпеки банківської діяльності: автореф. дис. ... канд. екон. наук. Ростов-на-Дону, 1999.
5. Рудан В. Управління ліквідністю банківської системи України: автореф. дис. ... канд. екон. наук:

спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит». Тернопіль, 2016. 24 с.

6. Гайдук В., Вороков А. Финансовая безопасность коммерческих банков: критерии и индикаторы. Научный журнал КубГАУ. 2015. № 114 (10).

REFERENCES:

1. Aleskerova Yu., Narozhna I. Osoblyvosti kredyтуvannya sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv / Yu. Aleskerova, I. Narozhna // Stan, tendentsiyi ta perspektyvy rozvytku ahrarnoyi ekonomiky / za red. O. Nepochatenko. – Uman' : Vydavets' Sochins'kyy, 2012. – Ch. 1. – S. 93–98.
2. Hrytsenko R. Ekonomichna bezpeka bankivs'koyi systemy Ukrayiny / R. Hrytsenko // Visnyk Natsional'noho banku Ukrayiny. – № 4. – 2003. – S. 27–28.
3. Baranovs'kyy O. Bankivs'ka bezpeka: problema vymiru / O. Baranovs'kyy // Ekonomichne prohnouzuvannya. – № 1. – 2006. – S. 7–32.
4. Artemenko D. Mekhanyzm obespechenyya fynansovoy bezopasnosti bankovskoy deyatel'nosti: avtoref. dys. kand. ekon. nauk. / Artemenko D. – Ros-tov-na-Donu, 1999.
5. Rudan V. Upravlinnya likvidnistyu bankivs'koyi systemy Ukrayiny: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ek. nauk: spets. 08.00.08 – hroshi, finansy i kredyt / Rudan V. – Ternopil', 2016. – 24 s.
6. Hayduk V. Fynansovaya bezopasnost' kommerches'kykh bankov: krytery y indykatory / V. Hayduk, A. Vorokov // Nauchnyy zhurnal KubHAU. – № 114 (10). – 2015.

Fedorishina L.I.

Candidate of Historical Studies, Associate Professor,
Department of Analysis and Statistics
Vinnitsa National Agrarian University

CRITERIA AND ANALYZES OF COMMERCIAL BANK

Under current crisis conditions, banking sector activity requires analysis for the normal functioning of the financial system of Ukraine. Only through a qualitative analysis of banking activity one can restructure the financial system that Ukraine needs so much. In general, a reliable and well-developed banking sector plays an extremely important role in stabilizing the country's finances.

In today's operating conditions, the analysis of banking activities is gaining in popularity. The system of commercial banks covers all areas of the financial system of Ukraine, namely production, distribution, exchange and consumption, and is an integral part of the activities of both individuals and legal entities.

The significance of analyzing the activities of banks in the financial market is determined by their ability to attract temporarily free funds and the ability to effectively use accumulated resources to meet the financial needs of the real financial sector, therefore, there is a need to study the analysis of banks.

In order to conduct an analysis of the activities of a banking institution, it is first necessary to start with a balance sheet. Based on the frequency of carrying out the analysis of the balance is classified as follows:

- daily;
- weekly;
- monthly;
- quarterly;
- annual.

Depending on the range of issues being studied, the analysis is divided into:

- full, that is, when all aspects of the bank's activities are studied, both external and internal ones;
- thematic, that is, when studying only a narrow range of issues that allow identifying opportunities for improvement of the individual aspects of the activities of the commercial bank.

Based on the purpose and nature of research distinguish:

- a preliminary analysis that is used when assessing the status of accounts to identify the ability of a commercial bank to conduct any operations;
- operational analysis is carried out in the course of the current work of the bank to assess compliance with liquidity norms and other indicators, the adoption of urgent measures that ensure their implementation, as well as obtaining sufficient profit;
- final / consequential / analysis is used to determine the effectiveness of a commercial bank in the period considered and to identify the reserves for increasing returns;
- promising is used to predict the expected results in the future period, as well as to identify other monetary policy directions.

Depending on the research object, the analysis of the balance is divided into.

1) Functional, that is, which allows to identify the specialization of the activities of the commercial bank, its place in the system of relations between banks, the opportunities, forms and prospects of interaction with other contractors of the system, as well as assess the efficiency and feasibility of functions performed by the bank.

The research is conducted on the basis of the total balance sheet, the ratio of the size of deposits and loans, own and borrowed funds, as well as the fate of interbank operations in the total volume of resources and their investments. The share of a transaction conducted by the bank in the total balance sheet characterizes its significance for the bank.

As a result of functional analysis, there are opportunities for increasing the profitability and liquidity of banking operations by eliminating ineffective and finding more advanced ways to perform the necessary operations.

2) Structural analysis is carried out by types of banking operations. With the help of this analysis, determine the composition and specific weight of economic counterparties in active and passive operations, as well as the structure of income, expense and profit of the bank.

3) Operational-cost analysis deepens the study of bank returns and gives an idea of cost and profitability / or loss-making / specific operations. It allows you to evaluate the value of each type of operations in shaping the profit of the bank and develop the main direction of the deposit-lending policy in relation to specific counterparties in order to maximize income.

The national economic analysis of the balance allows determining the magnitude of active-passive operations and bank profits, as well as the degree of participation of a commercial bank or a group of banks in the formation of the money supply and the country's credit fund.

The analysis of the scale of active and passive operations is carried out by comparing the scale of specific types of transactions with average or absolute values of similar indicators for the banking system as a whole.

An economic analysis of the commercial bank activity consists of three main parts:

- balance analysis;
- analysis of reporting forms;
- comparative analysis.

The main tasks of the analysis of the commercial bank activities are:

- determination of sources, quality and stability of bank revenues;
- compliance with all liquidity requirements;
- maintaining the status of adequacy and capital adequacy.

The analysis of profitability, liquidity and capital adequacy of the bank enables to assess the effectiveness of management and thus determine the bank's ability to compete in the banking services market, as well as assess the impact of macrofinancial policies on the banking system. The analysis of financial reporting is a process aimed at determining the assessment of the current and past financial position of the bank and the main results of its activities.

Despite the entire crisis that has affected the banking system of Ukraine, banks continue to be financial intermediaries in the financial system of Ukraine.

Taking into account the risks of the environment, banks carried out very limited lending activity. Lending to the real financial sector remained low.

The liabilities of banks increase the share of domestic resources of the population and business. But domestic sources of funding are short-term, creating a liquidity risk.

Currently, there is a stabilization of the banking sector. Thus, in carrying out the analysis of banking activity of Ukraine in the current conditions, commercial banks as the main institutional participants will improve their activity and functioning by overcoming the crisis phenomena.